

Johtajan huvila

2020

LUKE III/III

Suppea rakennushistoriaselvitys

Piikkiö

ARK—BYROO

Tilaja: Senaatti-kiinteistöt

Tilajan edustaja: Asiakaspäällikkö Marja Huhta, ministeriöt ja erityiskiinteistöt

Ohjausryhmä:

Marja Huhta, asiakaspäällikkö, ministeriöt ja erityiskiinteistöt, Senaatti-kiinteistöt

Kirsi Korpela, kiinteistöpäällikkö, Länsi-Suomen alue, Senaatti-kiinteistöt

Jaakko Holma, intendentti, Museovirasto

Pirkko Nykänen, tutkimusmestari, LUKE

/

Konsultti: Arkkitehtitoimisto Ark-byroo oy, Kustaankatu 3, 00500 Helsinki,
info@arkbyroo.fi, www.arkbyroo.fi, +358 50 574 8710

/

Työryhmä:

TkT, arkkitehti SAFA Marianna Heikinheimo, projektin johtaja

Maisema-arkkitehti Matleena Muhonen, tutkija

Olli Nieminen, avustava tutkija

Tuuli Ollikainen, graafikko

Juuso Heikinheimo, drooni-kuvaus

Sami Heikinheimo, valokuvaus

/

Etukannen kuva: Valokuva juuri valmistuneesta huvilasta. Arkkitehtuurimuseo.

/

Suoritusajankohta: maalis–heinäkuu 2020.

Työ on luovutettu 31.7.2020

/

ISBN:

978-952-368-065-4 (painettu)

978-952-368-066-1 (PDF)

/

© Arkkitehtitoimisto Ark-byroo

Asiasanat: Yltöinen; Piikkiö, Kaarina, Lounais-Suomen kasvinviljelys- ja puutarhaekoasema, Maatalouslaitoksen puutarhaosasto, Olavi Meurman, Otto-livari Meurman, Aarne Ervi, 1940-luku, modernismi, moderni arkkitehtuuri

Sisällys

1. JOHDANTO	2
1.1 Kohde ja tehtävä	2
1.2 Perustiedot	3
2. PIHAPIIRIT	4
3. KOETILAN JOHTAJAN HUVILA	6
3.1 Koetilanjohtaja Olavi Meurman	6
3.2 Arkkitehti Aarne Ervi	7
3.3 Suunniteluratkaisun kuvaus	10
3.4 Muutokset	25
4. NYKYTILAN INVENTOINTI	26
4.1 Julkisivut ja rakennus ulkoa	26
4.2 Sisätilat	33
5. YHTEENVETO	39
LÄHTEET	40

1. Johdanto

1.1 Kohde ja tehtävä

Tämän suppean rakennushistoriaselvityksen kohteena arkkitehti Aarne Ervin suunnittelema, vuonna 1949 valmistunut valtion koetilan johtajan asuinrakennus Kaarinan Piikkiössä osana valtion luonnonvarakeskusta (LUKE).

Yltöisten tilan historiaa tunnetaan 1300-luvun lopulta alkaen. Vuonna 1685 Yltöinen tuli valtion omistukseen ja siitä tehtiin sotilasvirkatalo. Puutarhantutkimusta Yltöisissä on harjoitettu vuodesta 1927, jolloin Lounais-Suomen kasvinviljelys- ja puutarhaekoaasema perustettiin. Koetilan yleissuunnitelman laati kaupunkisuunnitteluun erikoistunut arkkitehti Otto-Iivari Meurman 1929, laitoksen pitkäaikaisen johtajan Olavi Meurmanin veli. Arkkitehti-veli suunnitteli myös alkuvaiheen merkittävimmät uudisrakennukset: toimisto- ja laboratoriorakennuksen (1930) sekä ruokalan (1935). Maisema-arkkitehti Paul Olsson laati keskeisen piha-alueen puistosuunnitelman 1932. Alkuvaiheessa johtajan asunnoksi kunnostettiin 1820-luvulla rakennettu virkatalo, joka purettiin uudisrakennuksen tieltä.

Arkkitehti Aarne Ervi (1910–1977) tunnetaan erityisen hyvin Tapiolan modernin puutarhakaupungin, Oulujoki Oy:n voimalaitosyhdyskuntien ja julkisten rakennusten suunnittelijana. Standardisointi ja esivalmistus kiinnostivat häntä. Monipuolinen arkkitehti suunnitteli myös pientaloja, jotka usein liittyivät laajempiin alueellisiin kokonaisuuksiin. Ervin perheelleen suunnittelema modernisuutta henkivä Villa Ervi (1950) esiteltiin *Suomi rakentaa* -näyttelyssä 1953 ja se julkaistiin *Arkkitehti*-lehdessä poikkeuksellisen laajasti vuonna 1951.¹ Professori Pirjo Sanaksenaho on väitöskirjassaan kuvaillut Villa Erviä ulkomuodoltaan 1940-luvun puolitoistakerroksiseksi, harjakattoiseksi ja kellarilliseksi taloksi, ”jonka sisätiloissa, rakenteissa ja detaljeissa puhaltavat uudet, kansainväliset tuulet”.² Samat määreet pätevät koetilan johtajan asuinrakennukseen.

↑ Johtajan huvila sijaitsee vehreässä ympäristössä vanhan virkatalon paikalla. Arkkitehtuurimuseo.

Johtajan asuinrakennus on rakennettu säännötelyn aikaan ja siinä on käytetty osittain hyödyksi vanhan rakennuksen rakennusosia. Huvilan arkkitehtuurissa perinteinen ja paikkaan sidottu rakentamistapa yhdistyy moderniin. Rakennukseen liittyy puutarha, joka periytyy virkatalon ajoilta ja jota muokattiin 1920-luvulla muotopuutarhan suuntaan. Ervin käsissä puutarha sai japanilaisvaikutteita.

On ilmeistä, että Ervin toimeksianto perustui läheiseen ja pitkäaikaiseen yhteistyöhön Otto-Iivari Meurmanin kanssa. 1945 alkaen Ervi ja Meurman työskentelivät yhdessä Oulun kaupungin yleiskaavoituksen parissa 1952 asti.

Tämä suppea rakennushistoriaselvitys ei käsittele virkatalohistoriaa eikä puutarhaa, joita on käsitelty osana Piikkiön koetilan kulttuuriympäristöselvitystä. Inventointi ja dokumentointivalokuvaus suoritettu kohteessa huhtikuussa 2020.

¹ Ruusuvuori 1953; Ervi 1951; Sanaksenaho 2017, 44 ja 77.

² Sanaksenaho 2017, 81.

1.2 Perustiedot

↑ Johtajan asuinrakennus kuvan oikeassa laidassa sijaitsee LUKE:n keskeisessä pihapiirissä vanhan virkatalon paikalla. Ilmakuva Ark-byroo 2020.

SIJAINTI

Rakennus sijaitsee Yltöisten tilalla (rek. n:ro 1:2) osoitteessa Toivonlinnantie 518, 21500 Piikkiö. Yltöisiin perustettiin 1927 valtion koetila, jonka johtajan asuinrakennukseksi huvila valmistui.

RAKENNUKSEN NIMET

Johtajan asuinrakennus
Meurman-talo koetilan johtajan Olavi Meurmanin mukaan (johtajana 1927–1960)

RAKENNUTTAJA

Rakennushallitus, Turun ja Porin lääninrakennustöistä

ARKKITEHTI

Aarne Ervi

RAKENNUSVUOSI

1949

LAAJUUSTIEDOT

Tilavuus: 850 m³

Pääkerroksen huoneistoala: 180 m²

Pääkerroksen bruttoala: 250 m²

(Työpiirustukset 1948. Mappi 101462-12. Senaatti, Tampere. Sijainti: Turku.)

KÄYTTÖ

1949–1972 Asuinrakennus

1972– Kokoontumis- ja työtiloja

Tutkimushetkellä rakennus oli tyhjiillään.

2. Pihapiirit

← Otto-Iivari Meurmanin laatima koetilän keskeisen pihapiirin yleisuunnitelma vuodelta 1929. Kaarinan kunta.

ASEMAPIIRROS – OTTO-IIVARI MEURMAN, 1929

Otto-Iivari Meurmanin asemapiirros on päivätty 5.8.1929 Viipurissa. Piirustuksessa on esitetty koetilän keskeinen piha-alue olevine ja suunniteltuine rakennuksineen. Sommitelma perustuu kahteen koordinaatistoon, joista yksi on Toivonlinnan tien ja toinen vanhan päärakennuksen suuntainen. Näiden kahden koordinaatiston leikkauspisteeseen Meurman on sijoittanut aukion Toivonlinnan tien eteläpuolelle. Ruokalarakennuksen epäsymmetrinen julkisivu muodostaa päätyaiheen alueelle saavuttaessa. Symmetrinen koetilän päärakennus kuitenkin hallitsee kokonaisuutta aksiaaliseen puistosommitelmaan kiinnittyen. Meurmanin suunnitelmassa keskeisten rakennusten eli päärakennuksen ja johtajan asuinrakennuksena toimivan vanhan virkatalon välimaastoon sekä 1929 puutarhurien talon ympärille Toivonlinnan tien pohjoispuolelle on kaavailtu muotopuutarhaa. Rakennuksia on yhteensä 21 vanhat talousrakennukset mukaan lukien. Virkatalon vanha päärakennus on hyödynnetty osana sommitelmaa. Maatalouspiha jää alarinteeseen.

Suunnitelma toteutui pääpiirteissään Meurmanin näkemyksen mukaisena. Asemapiirroksessa on myös hahmotelmia pihapiirien ja puutarhan osalta. Puutarhan muotokieli on ajalle tyypillinen muotopuutarha.

KOEASEMAN PUUTARHASUUNNITELMA – PAUL OLSSON, 1932

Koetilatoiminnan alkuvaiheessa pihapiiri rakennettiin uudelleen. Se, miten suunnitelmallista puutarhan rakentaminen oli, on vaikea hahmottaa käsillä olevasta aineistosta. Olettaa voi, että koetilän johtajan Olavi Meurmanin apuna tilalla toimineet assistentti Väinö Kallio sekä puutarhuri Lauri Kainonen käyttivät myös omaa näkemystään istutusten toteutuksessa. Virkatalon puisto on tiettävästi istutettu jo 1800-luvulla, ja sitä perua olivat mahdollisesti myös useimmat vanhat jalopuut.

Varsinaisen puutarhasuunnitelman koetilalle on laatinut puutarha-arkkitehti Paul Olsson vuonna 1932. Suunnitelma noudattaa niin ikään Suomeen 1900-luvun alkupuolella tuotua muotopuutarhatyyliä. Vanhan virkatalon edustalle on esitetty muotopuutarha, jossa

← Paul Olssonin laatima puutarhasuunnitelma vuodelta 1932. Arkkitehtuurimuseo.

polut risteävät keskiympyrällä ja aksiaalinen linja jatkuu pitkälle kohti rantaa. Osa asuntorakennuksen edustan puutarhasta voi olla myös vanhempaa virkatalon aikaista perua, joka on ajateltu säästettäväksi tai kohennettavaksi ajan tyylin mukaiseksi. Asuntorakennuksen rinteeseen puolelle on piirretty mahdollisesti kivillä reunustettu, pyöreä oleskelualue, jonka keskellä on puu. Suunnitelmassa on sommiteltu oletettavasti myös koetilan puutarhakasveja, kuten omena- ja hedelmäpuita. Pääpihaa rajaamaan esitetään leikatut pensasaita. Paul Olssonin suunnitelma ei näytä toteutuneen. Reitistö on hyvin samankaltainen myös Meurmanin asemapiirroksen kanssa, joten se voi myös Olssonin suunnitelmassa pohjautua osin olemassa oleviin kulkuväyliin.

JOHTAJAN ASUINRAKENNUKSEN PIHA JA PUUTARHA – AARNE ERVI, 1948

Sotien jälkeen vanhan asuinrakennuksen tilalle rakennettiin uusi johtajan asunto, jonka myötä myös puutarha sai uusia, ajalle tyyppillisiä piirteitä kuten liuskekiviaskelmat, kivikkoryhmät ja -istutukset.

Tältä ajalta varsinaista puutarhasuunnitelmaa ei ole löytynyt. Aarne Ervin vuonna 1948 laatimassa asemapiirroksessa on pihan rakenteita osoitettu vain viitteellisesti. Pihaa kiertämään on piirretty askelkivistä tehty mutkitteleva polku. Muotopuutarhan piirteitä ei kuvassa enää näy.

Vanhojen valokuvien perusteella rakennuksen edustalle suunniteltu oleskelualueita altainen ei ole toteutettu. Rakennuksen kulmalta rinnettä alas mutkitteleva, leveäksi piirretylle reitille on kuvien perusteella rakennettu liuske- ja luonnonkivistä portaat ja niitä reunustamaan kivikkokasveja ja perennoja.

Meurmanille lohkottiin Mörri-niminen tontti tilan länsiosasta meren rannalta, josta muodostettiin maakirjatalo 3.³

3 Alueinventointilomake. Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelo. Kaarinan kunta.

3. Koetilan johtajan huvila

3.1 Koetilanjohtaja Olavi Meurman

Mauri Olavi Meurman syntyi Ilmajoella 19.6.1893 piirilääkäri Otto Meurmanin ja hänen vaimonsa Aina Ignatiuksen perheeseen. Koulut hän kävi Helsingissä ja valmistui ylioppilaaksi 1912. Samana vuonna hän aloitti kasvitieteen opinnot Helsingin yliopistossa ja valmistui kandidaatiksi. Vuonna 1916 opiskelu jatkui maatalous-metsätieteellisellä osastolla filosofisessa tiedekunnassa. Meurmanin opinnot keskeytyivät, kun hän osallistui sällisotaan valkoisten puolella 1918. Valmistuttuaan 1919 Meurman toimi Argos-yhtiön kasvinjalostuksen johtajana. Ruotsiin ja Tanskaan kohdistuneen opintomatkan jälkeen hän jatkoi Suomen Kylvösiemen Oy:n osastonjohtajana Järvenpäässä 1920–1924. Seuraavana vuonna Meurman palasi Kööpenhaminaan ja suoritti siellä puutarhaviljelyn kandidaatin tutkinnon sekä harjoitti soluopillisia tutkimustöitä Wingen laboratoriossa. Meurmanin perinnöllisyystieteen alaan kuuluva lisensiaatintyö pohjautui Tanskassa tehtyyn tutkimukseen.

Vuonna 1928 Meurman jatkoi opintojaan USA:ssa Cornell-yliopistossa ja Englannissa John Innes -instituutissa Rockefeller-stipendin turvin. Vuonna 1929 hänestä tuli maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan sovelletun perinnöllisyystieteen dosentti ja opettaja 20 vuodeksi. Hän opetti myös Turun yliopiston mikrooppisen tekniikan kursseja.

Tieteellisten tutkimusten ohella Meurman kehitti uraansa myös hallinnollisena johtajana. Oltuaan pari vuotta Pohjois-Hämeen kasvinviljelykoeaseman johtajana hänestä tuli Lounais-Suomen kasvinviljelys- ja puutarhakoeaseman johtaja Piikkiöön 1927. Vuonna 1935 laitoksesta tuli maatalouskoelaitoksen puutarhaosasto, jonka johtajalle suotiin professorin arvonimi. Tässä toimessa hän oli vuoteen 1960 asti, jolloin hän siirtyi eläkkeelle.⁴ Olavi Meurman kuoli 1969.

⁴ Waris 1971, 103–106.

← Kuva paikalta puretusta rakennuksesta. Nykyinen johtajan talo rakennettiin paikalta puretun 1820-luvulla valmistuneen hirsitalon paikalle. Vanha päärakennus oli korjattu 1930-luvun alussa koeaseman johtajan asunnoksi ja siinä oli alakerrassa neljä huonetta: tupa, sali ja kaksi kammaria eteisen ja verannan lisäksi. Toisessa kerroksessa oli kaksi huonetta ja avokuisti eli altaani. (Museoviraston inventointikortti 1996). Kaarinan kunta. Kuvälähde LUKE Piikkiö.

3.2 Arkkitehti Aarne Ervi

Aarne Adrian Ervi (1910–1977, vuoteen 1935 Elers) valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1935. Ennen oman toimiston perustamista 1938 Ervi työskenteli valmistumisensa jälkeen Alvar Aallon toimistossa muun muassa Viipurin kirjaston parissa ja Toivo Paatelan toimistossa. Hän toimi myös Teknillisessä korkeakoulussa asemakaavaopin assistenttina vuonna 1935 ja Taideteollisessa keskuskoulussa tyyliopin opettajana 1937–38. Vuonna 1943 hän oli talonrakennusopin assistenttina ja 1944–46 rakennusopin opettajana Teknillisessä korkeakoulussa. Arkkitehtiliiton standardisoimislaitoksen johtajana Ervi toimi 1942–45. Vuosina 1964–1969 Ervi työskenteli Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston johtajana.

Ervi matkusti ahkerasti ja 1930-luvulla hän teki useita matkoja lähinnä Keski-Eurooppaan, mm. Ranskaan, Hollantiin ja Belgiaan. 1940-luvun alkupuoliskolla Ervi vieraili Skandinavian maissa. Hän oli myös mukana Suomen arkkitehtiliiton virallisessa valtuuskunnassa Saksassa 1943. Sodan päätyttyä Ervi teki useita tärkeitä matkoja; Tanskaan 1946, Yhdysvaltoihin 1947 sekä 1949 ja Eurooppaan 1949.

Yhdysvalloissa Ervi tutustui muun muassa voimalaitosrakentamiseen ja keveiden rakenteiden käyttöön. Häntä kiinnostivat myös tavaratalot, itsepalveluun perustuvat kaupat ja pikaravintolat. Sarjatuotanto, ilmastointi ja muovit tulivat esiin hänen artikkelissaan. Yleensä Ervin kiinnostus matkoilla kohdistui uuteen rakentamiseen ja usein erityisesti rakenteellisiin tai teknisiin uutuuksiin.

Ervin ensimmäiset toteutetut työt 1930-luvun loppupuolelta olivat linjakkaita modernistisia rakennuksia, joissa selkeitä perushahmoja on rikastettu eri materiaaleilla ja muotovariaatioilla. Alvar Aallon toimistossa vietetty aika uran alkuvaiheessa oli Erville tärkeä ajattelutavan muovaajana. Ervin yhteistyö Oulujoki Oy:n kanssa käynnistyi Pyhäkosken voimalaitoksen suunnittelun alkamisen myötä 1940-luvun alussa. 1940-luvulla Ervin monissa töissä oli romanttinen vivahde, usein monista eri materiaaleista yhdistettyine pintoineen ja yksityiskohtineen.

Esimerkkejä tämäntyyppisistä töistä olivat Kestikartano-ravintolan sisustus Helsingissä, Ervin oma talo Villa Ervi ja KOP:n Otaniemen kasino Espoossa. Toisaalta Ervin töissä oli aina mukana uusien teknisten ratkaisujen tai materiaalien kokeilu. Imatran Voima Oy:lle Ervi teki ensimmäisinä suunnitelmiaan 1946 muuntoasemia eri puolille Suomea ja tyyppitaloja. 1940-luvun lopussa ja 1950-luvun alussa jatkui myös voimalaitossuunnittelu Oulujoki Oy:lle. Pyhäkosken jälkeen suunniteltiin mm. Jylhämän, Nuojuan ja Pällin voimalaitokset, joihin liittyi myös asuntoalueita ja muita teollisuusyhdyskuntia palvelevia rakennuksia. Jyhkeän ja teknisesti vaativan voimalaitosrakentamisen vastapainona asuntoalueet ovat pienimittakaavaisia ja herkästi luontoon sovitettuja sikermiä.

1950-luvun alussa käynnistyi kolme merkittävää rakennushanketta: 1950 Helsingin yliopiston instituutirakennus Porthania, joka valmistui 1957 ja on teollisen rakentamisen merkkipaaluja Suomessa. Vuonna 1951 alkoi Turun yliopiston suunnittelu ja 1952 Tapiolan suunnittelu. Ervi voitti Tapiolan keskustan suunnittelukilpailun 1954. Heikintorin tavaratalo, Keskustorni, uimahalli ja keskustan asemakaava altainen ja suihkulähteineen ovat hänen suunnittelemaansa.

Ervi oli ahkera teollisen rakentamisen puolesta puhuja. Hän oli myös Suomen arkkitehtiliiton standardisointityössä aktiivisesti mukana. Ervi sekä kirjoitti että esitelmöi 1950-luvulla rakennustekniikan uusista tavoitteista ja mahdollisuuksista. Hän oli myös innokas tuotekehittelijä ja hänellä oli kolme patenttia, joista kaksi liittyi listakiinnityksiin ja yksi oli rakennuselementtien liitostapa.

Ervi tutustui Otto-Iivari Meurmaniin, Olavi Meurmanin veljeen, viimeistään 1930-luvun puolivälissä, jolloin Ervi toimi assistenttina ja Meurman opetti asemakaavaoppia Teknillisessä korkeakoulussa, joskin heidän työrupeamansa olivat peräkkäisiä eivätkä päällekkäisiä. Yhteistyö Meurmanin kanssa muova- si Ervin ajattelua ja viitoitti hänen urakehitystään. Meurman ja Ervi työskentelivät yhdessä Oulun kaupungin yleiskaavoituksen parissa 1945–1952. Ervi

piirsi ja Meurman kirjoitti. Meurman sovelsi Oulussa *Asemakaavaoppi* teoksessa (1947) esiin nostamia hajasijoittamisen periaatteita käytäntöön. Myös läpikulkua- ja paikallisliikenteen erottaminen oli Oulun yleiskaavassa uutta kansallisella tasolla. Ervi osallistui uransa aikana kaavoitusta koskeviin kilpailuihin. Kaupunkisuunnittelijana Ervin ura kulmineitui Tapiolan keskustakilpailun voittoon 1954 ja valintaan Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluviraston johtajaksi 1964.⁵

Aarne Ervi suunnitteli suuren määrän yksityistaloja joko erillisinä toimeksiantoina tai osana suurempia alueellisia kokonaisuuksia 1930-luvulta 1960-luvulle. Tämän suppean rakennushistoriaselvityksen osana niiden syvällisempi käsittely ei kuitenkaan ollut mahdollista.

↖ Arkkitehti-lehdessä 11-12/1951 julkaistu Aarne Ervin oman talon pohjapiirustus muistuttaa koetilan johtajan huvilaa.

↑↑ Vuonna 1957 valmistuneen Porttihanian aulassa on elementtirakenteet rakenteet näkyvissä.

↑ Aarne Ervi voitti Tapiolan keskustasta käydyssä kilpailussa ja suunnitteli monien rakennuksista. Kuvassa on Tapiolan keskustorni.

5 Museoviraston kaupunkisuunnittelun uranuurtajia esittelevä sivusto.

ERVIN SUUNNITTELEMIA YKSITYISTALOJA:

Yksityistalo, Kuusisaari, Helsinki, 1939
Ylilääkärin asunto, Harjavalta, 1939
Villa Ervi, Kuusisaari, Helsinki, 1939–51
Huvila ja sauna Korpivaara, Viherlaakso, Espoo, 1940/1952
Yksityistalo Peill, Pitkäjärventie, Laaksolahti, Espoo, 1943
Huvila U. Varjo, Westend, Espoo, 1944
Yksityistalo Harima, 1946
Yksityistalo J. Korpivaara, Viherlaakso, Espoo, 1947
Yksityistalo Huhtamäki ja huvila, Nokkala, Espoo, 1948
Yksityistalo Himberg, Helsinki, 1948–
Yksityistalo Pelkonen, Lappeenranta, 1949
Yksityistalo Reijonen, Kuusisaari, Helsinki, 1949
Yksityistalo Meurman, Piikkiö, 1949
Yksityistalo Borg, Naantali, 1949
A. Ahlströmin piiriesimiehen asunto, Alasenkatu - Koulukatu, Ikaalinen, 1949
Yksityistalo Soinne, Kirkkotie 30, Tuusula, muutoksia sekä sauna, 1951-66
Koetalo Janhunen, 1954
Yksityistalo Saivossalmi, Tornio, 1954
Yksityistalo Åkerlund, Loviisa, 1954
Villa Troberg, 1954–55
Yksityistalo Luhtala, Kurikka, 1954, 1960
Huvila Kock, 1955.
Omakoti Porramo, Kylväjäntie, Tampere, 1955
Yksityistalo DI Aimo Sallinen, Hommaksentie 7, Viinikkala, Vantaa, 1955–56
Villa Nemes, Hyvinkää, 1956–58
Yksityistalo Lehtonen, Krogiuksentie 8, Kuusisaari, Helsinki, 1957
Villa Koivikko, Espoo, 1957
Villa von Hertzen, Espoo, 1957
Villa Ervi, koetalo, Tapiola, Espoo, 1957
Villa Virkku-Harki, Espoo, 1959
Villa Tammivuori, Hollola, 1959
Villa Himberg, Kallioliinantie, Kaivopuisto, Helsinki, 1959–61
Kekkosen asunnon sisustus, Puistokatu 3, Helsinki, 1961
Villa Erikson, Porvoo, 1961
Villa Ervi, laajennus, Kuusisaari, Helsinki, 1961
Villa v. Hertzen, Otsolahden Itäranta, kortteli 70, Tapiola, Espoo, 1961–62
Villa Saloranta, Westend, Espoo, 1968
Villa Vehmas, Kolmiranta, Espoo, 1970

Edellisten lisäksi Aarne Ervin suunnittelemiin voimalaitosyhdyskuntiin kuului edustushuviloita ja muita asuinrakennuksia.

Lähteenä on käytetty Arkkitehtuurimuseon Ervi-arkiston piirustusluettelo.

3.3 Suunniteluratkaisun kuvaus

ARKKITEHTUURIN YLEISLUONNEHDINTA

Rakennuksen yleisvaikutelma on japanilainen. Pääsiiven harjakatto on melko jyrkkä ja korostuu tulosuuntaan. Sen räystäas laskee matalalle juoden intiimin mittakaavan. Pääsiiven kaakkoispää on yksikerroksinen; osan runko on kapeampi ja harja matalampi. Pääsisäänkäynti sijaitsee rakennuksen pohjoiskulmassa katon suojissa. Sisäänkäyntikuistin kohdalla japanilaiset vaikutteet näkyvät selvästi puutolpissa ja kaksinkertaisissa palkeissa, joiden liitokset on sidottu kasvipunoksin. Myös puutarhan puoleisissa katoksissa on vastaavia aiheita.

Rakennus on tulosuuntaan nähden melko umpinainen, mutta avautuu kuistien ja kulmaerkerin välityksellä aurinkoiseen suuntaan lounaaseen. Puoli-toistakerroksisen asuinrakennuksen pohjaratkaisu on T-kirjaimen muotoinen. Siipien välistä hierarkiaa on korostettu materiaalivalinnoissa: pääsiipi on kiviaineinen, kun taas sivusiipi on puurakenteinen. Pääsiiven julkisivut ovat rapatut ja valkoiseksi kalkitut. Pääsiipeä on korostettu hienovaraisin yksityiskohdin – esimerkiksi viistoilla erkkeri-ikkunoilla, kulmaerkerin liuskekivellä verhotulla sokkelilla ja kuparipellillä ikkunoiden vesipellyksissä. Materiaalinkäyttö on yleiseltä otteeltaan ajankohdalle tyypillistä ja pidättäväistä, mutta paikoittain runsasta. Arkkitehtuuri on huoliteltua ja yksityiskohdat ovat rikkaita.

JULKISIVUT JA KATTO

Jo varhaisissa kuvissa näkyy, että rakennuksessa on tiilikatto. Alkuperäisen työselityksen mukaan katto oli kuitenkin bitumihuopakatto. Tiilikatto on mahdollisesti asennettu vasta 1949 pula-ajan säännöstelyn jälkeen. Valokuvissa on nähtävissä katon alapinnan umpilaudoitus ja puiset räystäskannakkeet.

Rakennus on kivrakenteinen, paitsi pohjoispuoleisen sivusiipi on puurakenteinen. Vastaavasti kiviosan julkisivut on rapattu vaaleiksi karkealla kalkkilaastilla ja puuosan julkisivut on verhottu vaakaan puoli-pontatuilla laudoilla, joiden kulmat on leikattu jiiriin, mikä on ajankohdalle tyypillinen rakennustapa.

Ullakolla on salaojaputkista tehtyjä tuuletusaukkoja. Sokkeli on betonin värinen. Eteläisen kuistin seinämissä on liuskekiviladontaa.

Katon alla terasseilla on käytetty puutolppia muutamien tolpan ryhminä ja palkkirakenteina. Näiden liitoksia on korostettu juuripunoksilla. Tolpat ovat valokuvien perusteella olleet alun perin maalattuja tai kuultokäsiteltyjä. Rappauspinnan ohella julkisivussa on käytetty liuskekiviverhousta puutarhaan katsovassa kulmaerkerissä ja terassien lattioissa.

Ikkunatyypit heijastavat rakennuksen sisätiloja. Hierarkkisesti merkittävimmässä tiloissa on erityiset ikkunat, kuten vinot erkkerit isännän työhuoneessa ja päämakuuhuoneessa. Vintin ikkunamuodot ovat vapautuneita. Puuikkunat oli maalattu alun perin melko vaalealla värillä.

Ulko-ovi on tehty hongasta arkkitehdin erikoissuunnitelman mukaan.

SISÄTILAT

Rakennuksen julkisimmat tilat eli aula, olohuone ja ruokasali ovat virtaavia eli ne liittyvät tilallisesti toisiinsa. Näistä tiloista on myös suora yhteys puutarhaan suurten ikkunoiden, kulmaerkerin ja kuistin välityksellä. Kulmaerkeriin on rakennettu istutuskaukalo kasveille. Sisätilassa on hyödynnetty myös tasoeroja maiseman luomisessa: aulasta laskeudutaan muutama askel olohuoneeseen. Aulan kattomuoto ja toiseen kerrokseen johtavat puuportaavat toistavat jyrkän ja pitkän pohjoislaipan muotoa.

Pohjapiirroksessa sisä- ja ulkotilan yhteyttä on korostettu materiaalien avulla. Terasseilla on tärkeä osuus rakennuksen avautumisessa ympäristöönsä ja ne on laatoitettu liuskekivillä. Sisätilassa on eteisessä laatoitusta, joka kuitenkin jäi pois suunnitelmasta oletettavasti pula-ajan rajoitusten vuoksi.

Sisätilojen materiaalit ovat lähtökohtaisesti yksinkertaisia, mutta yksityiskohtien kirjo on runsas. Yksittäisissä kohdissa on käytetty arvokkaampia materiaaleja, kuten mosaiikkibetonia erkkeri-ikkunoiden ikkunapenkeissä.

Tilallisesti asunto jakautuu selkeästi julkisempaan edustusosaan, johon liittyy aula, olohuone, ruokailusali ja isännän huone. Keittiöön on oma sivusisäänkäynti ja sen yhteydestä on sisäänkäynti palvelijan huoneeseen, joka sijaitsee puurakenteisessa pohjoissiivessä. Keittiön ja palvelijan tilojen alisteinen suhde edustustiloihin nähden korostaa talon asukkaiden välistä sosiaalista hierarkiaa. Laitoksen johtajan ja hänen perheensä käytössä olevat makuuhuoneet eteläpäädyssä muodostavat oman vyöhykkeensä, johon liittyy terassi. Toisessa kerroksessa eli vintillä on kaksi makuuhuonetta, kylpyhuone ja vaatehuone sekä kylmäullakko. Yläkerran huoneet olivat todennäköisesti lasten makuuhuoneita. Kellarissa oli askarteluhuone ja polttoainevarasto, kattilahuone ja ruokasäiliöt. Toinen ruokasäiliöstä on varustettu mahdollisesti alkuperäisellä viilennyslaitteella. Suuri osa rakennuksen alapuolisesta maasta on kaivamatonta.

Kattotuolit ovat poikittaiset sisäänkäyntiaulan kohdalla, koska arkkitehti on halunnut luoda lappeen suuntaisen, ehjän sisäkattopinnan, jonka suuntaisesti porras nousee vintille. Muissa kohdissa talossa on rungon poikittaissuuntaisia kehämäisiä kattotuoleja. Portaassa yhdistyvät moderni elementtipohjainen ajattelutapa sekä moderni ja perinteinen materiaali. Aula kokoaa talon toiminnallisesti ja visuaalisesti. Se on talon keskeisin tila.

Vastaavaa rakenteellista efektiä Arvi on käyttänyt pohjoissiivessä palvelijan huoneen ja ulkovaraston välissä.

RAKENNUSTAPA

Rakennustavan kuvailu perustuu Aarne Ervin maaliskuussa 1949 päiväämään rakennustyöselitykseen.⁶

Johtajan asuinrakennus rakennettiin 1940-luvun lopulla, jolloin Suomessa oli sotien vuoksi rakennuskielto ja rakentamien perustui poikkeuslupiin. Kymro eli Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön rakennusasian osasto sääteli ja valvoi rakentamista ja rakennustarvikemarkkinoita.⁷ Sen tuli hyväksyä pääpiirustukset. Kymron toiminta tähtäsi rakennusteollisuuden standardisointiin ja se toimi yhdessä Suomen arkkitehtiliiton standardisointiskomitean kanssa, jossa myös Aarne Ervillä oli keskeinen rooli. Ervi nojasikin rakennustyöselityksessään RT-kortistoon.

6 Maatalouskoelaitoksen puutarhaosaston johtajan asunnon rakennustyöselitys. Arkkitehtuuritoimisto Aarne Ervi, maaliskuu 1949. Arkkitehtuurimuseo.

7 Arkkitehtuurimuseon jälleerakennuskautta esittelevä tietopaketti museon verkkosivuilla.

PURKU

Vanha virkatalo purettiin osana rakennusurakkaa. Purettuja rakenteita käytettiin joiltakin osin hyödyksi uuden talon rakentamisessa eikä purkujätettä saanut viedä pois rakennuspaikalta.

ALAPOHJA

Maanvaraisen alapohjan vettä läpäisemätön kerros kaivettiin 20 cm sorakerrosta varten. Sajaajitus suoritettiin tiilisalaojaputkille rakennustietokortissa RT 141.73 esitettyjen periaatteiden mukaan.

PERUSTUKSET

Perustukset valettiin betonista puumuotteihin normaaliin tapaa (RT 310.1). Maanvaraisten lattioiden aluslaatat tehtiin betonista 8 cm paksuisina, irti kantavista rakenteista ”kunnollisella täytteellä”. Perusmuurin sokkeli valettiin täyteen korkeuteen betonista. Perusmuuriin jätettiin ilmanvaihtoa varten 30 x 8 cm kokoiset verkolla varustetut aukot viiden senttimetrin korkeudelle jalustan sisäpinnalta mitattuna. Kellarikerroksen katossa käytettiin teräsbetonista palkkirakennetta.

MUURAUSTYÖT

Kuormitusta vaativissa paikoissa ja savupiipuissa käytettiin normaalitiiltä. Muissa osissa on käytetty pääosin kevyttiiltä. Tarpeen mukaan käytettiin tulenkestotiiliä syrjämuurauksella. Kantavissa rakenteissa käytettiin myös 25 sentin vahvuisia, suurehkoja kevyttonilevyjä, jotta saumojen osuus jäisi mahdollisimman vähäiseksi. Myös vaakasuorat kevyttonieristykset tehtiin levyistä. Näiden paksuus oli 18 cm. Kevyt- ja tiilirakenteiden yhdistelmissä käytettiin ankkurointilankoja. Savupiipun muurauksessa noudatettiin RT-kortin ohjeita. Kevytet väliseinät tehtiin kevyttonista tai muusta sopivasta aineesta.

PUURAKENTEET

Puurakenteiden toteutus perustui rakennuspiirustuksiin, niitä ei ollut standardisoitu. Toiseen kerrokseen, jota Ervi kuvaa vintiksi työselityksessä, rakennettiin porras puuaskelmin. Askelmissa käytettiin vähäoksaista mäntyä ja ne kuultokäsiteltiin.

ERISTYS JA KATTAMINEN, ULKOPUOLISET LEVITYT

Kellarin vastaisissa pinnoissa käytettiin kylmäbitumisivelyä ja maanvastaisissa pinnoissa kuumabitumisivelyä. Työselitys mainitsee useita tuotemerkejä sivelyjen toteuttamiseen, mutta ei ole tietoa, millä tuotteella sivelyt tehtiin.

Katto tehtiin hyvästä bitumihuovasta täyslaudoit-

tuksen päälle. Katon sisätaitteisiin tehtiin vesikouruja galvanoidusta levystä käyttäen entisestä rakennuksesta revittyjä kouruja. Peltitöissä, kuten piippujen yläpinnoissa ja ikkunoiden vesilevyissä, käytettiin kauttaaltaan galvanoituja levyjä.

PINTAKÄSITTELYT

Betonipinnoista, joita ei rapattu, hakattiin valussa syntyneet harjat pois. Rappauksen alusverkkona käytettiin galvanoitua kanaverkkoa ikkunoiden ja ovien yläpuolella sekä erilaisten materiaalien liittymäkohdissa. Rappaus suoritettiin kalkkilaastilla sisällä ja ulkopuolella. Työselityksessä kiinnitetään erityistä huomiota kalkin laatuun. Kaikissa sisäkulmissa ja ulkonurkissa käytettiin lyijykynän vahvuista pyöritystä. Ulkopauksessa käytettiin karkeahkoa kalkkirappausta.

Kylpyhuoneet laatoitettiin 15 cm x 15 cm laatoilla. Työselityksessä viitataan erilliseen värityssuunnitelmaan.

LATTIAT

Valettu kellarin lattia teräsilattiin. Pääkerroksen lattiat, myös eteisessä, tehtiin laudasta. Makuuhuoneisiin, keittiöön ja isännänhuoneeseen asennettiin vanhasta rakennuksesta stragulamatto eli korvikematot. Stragulamatto oli pula-ajan korvike kalliimmalle linoleummatolle. Korvikekorkkimatto valmistettiin bitumikyllästeisestä harmaalumppupahvista, jonka pintaan painettiin kuvio. Pinta lakattiin tai vernissattiin.⁸

⁸ Kamarikorjaamon blogi 26.4.2014. Facebook.

Huoneissa käytettiin jalkalistaa RT 217.2/A ohut.

IKKUNAT JA OVET

Ikkunat ja ovet karmeineen tehtiin kuivasta hongasta. Vanhasta rakennuksesta talteen otettuja ovia hyödynnettiin uudisrakennuksessa. Vanerioivissa mäntyvanerin pintaviilut asennettiin pystysuuntaan. Palo-ovissa oli tavallinen palo-ovirakenne tai käytettiin professori Virtalan palo-ovia. Ovien heloitus määrättiin tehtäväksi messingistä mikäli mahdollista.

Ullakon tuuletusikkunat eli putki-ikkunat tehtiin tavallisista salaojaputkista.

KIINTEÄ KALUSTUS

Keittiön kalusteet tehtiin puusepäntyönä RT-kortiston ohjeellista rakennetta noudattaen. Vaatekomeroihin käytettiin vanhan rakennuksen ovet karmeineen.

Arkkitehti piirsi vaatenaulakot.

TALOTEKNIikka

Rakennuksessa oli alun perin vesikiertoinen keskuslämmitys, joka käytti polttoaineenaan kivihiiiltä tai puuta. Polttoaineluukku sijaitsee keittiön edustalla. Halkoluukut ovat näkyvissä keittiön vasemmalla puolella koillisjulkisivussa. Lämpökeskuksessa on ollut korkea, punatiilestä muurattu piippu, joka on purettu. Alkuperäiset patterit ovat ripapattereita ja niistä on suuri osa säilynyt. Rakennuksessa on alun perin ollut luonnollinen ilmanvaihto. Rakennukseen oli johdettu vesijohdot ja se oli viemäroity. Rakennus oli sähköistetty.

↑ Huvilan pihaan rakennettiin uusi kiviporras. Arkkitehtuurimuseo.

← Japanilaisvaikutteinen pääsisäänkäynti on säilynyt alkuperäisessä asussaan.

↑↑ Katto hallitsee huvilan ulkoasua. Arkkitehtuurimuseo.

↑↗ Rakennuksen kaksi siipeä ovat porrastetut. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Johtajan huvila edustaa aikansa korkeatasoisinta arkkitehtuuria. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Puutarhassa on osia koetilan alkuajoilta ja tilan ajalta. Arkkitehtuurimuseo.

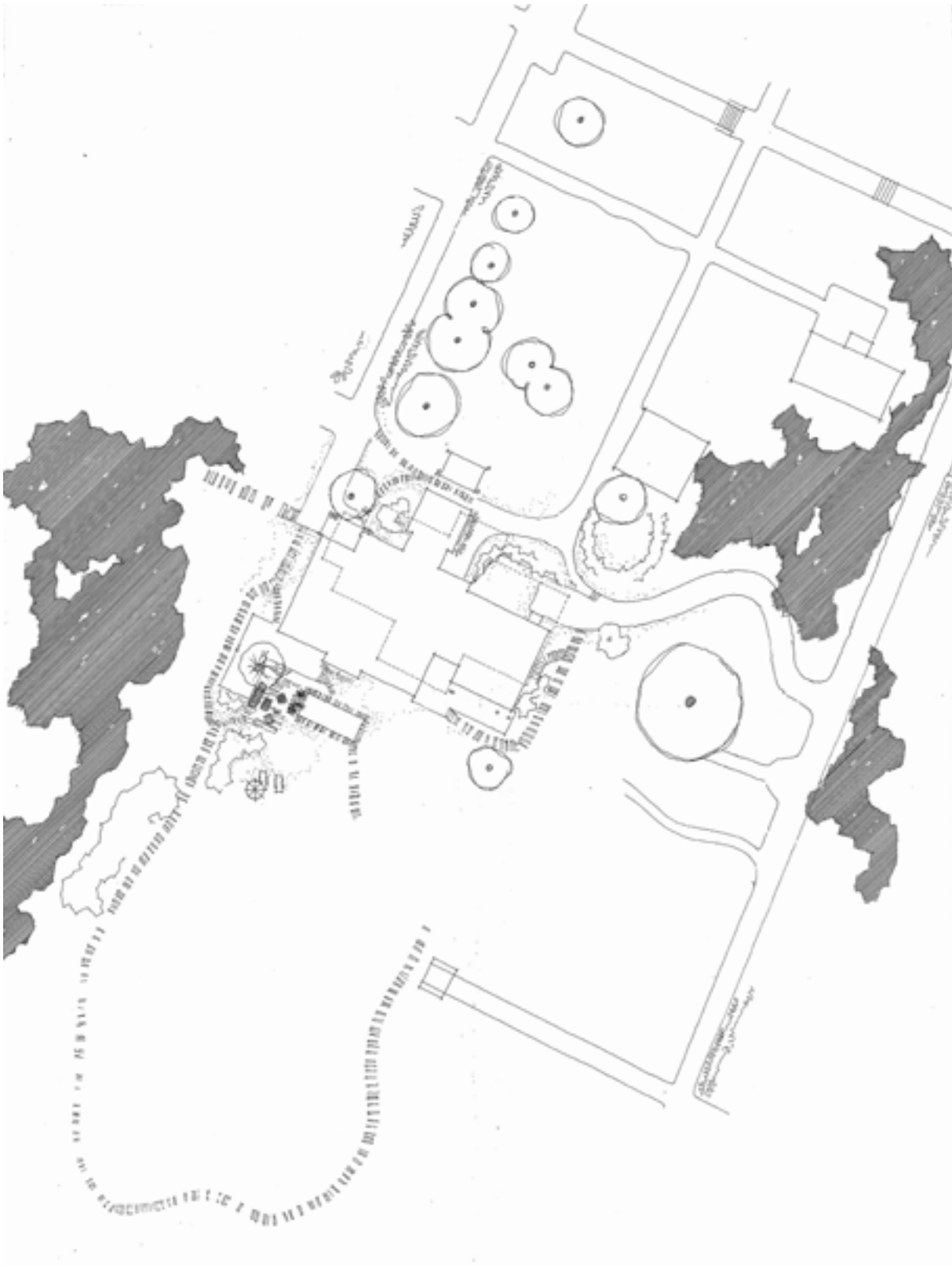

↑↑ Kaakkoispääty meren suuntaan. Arkkitehtuurimuseo.

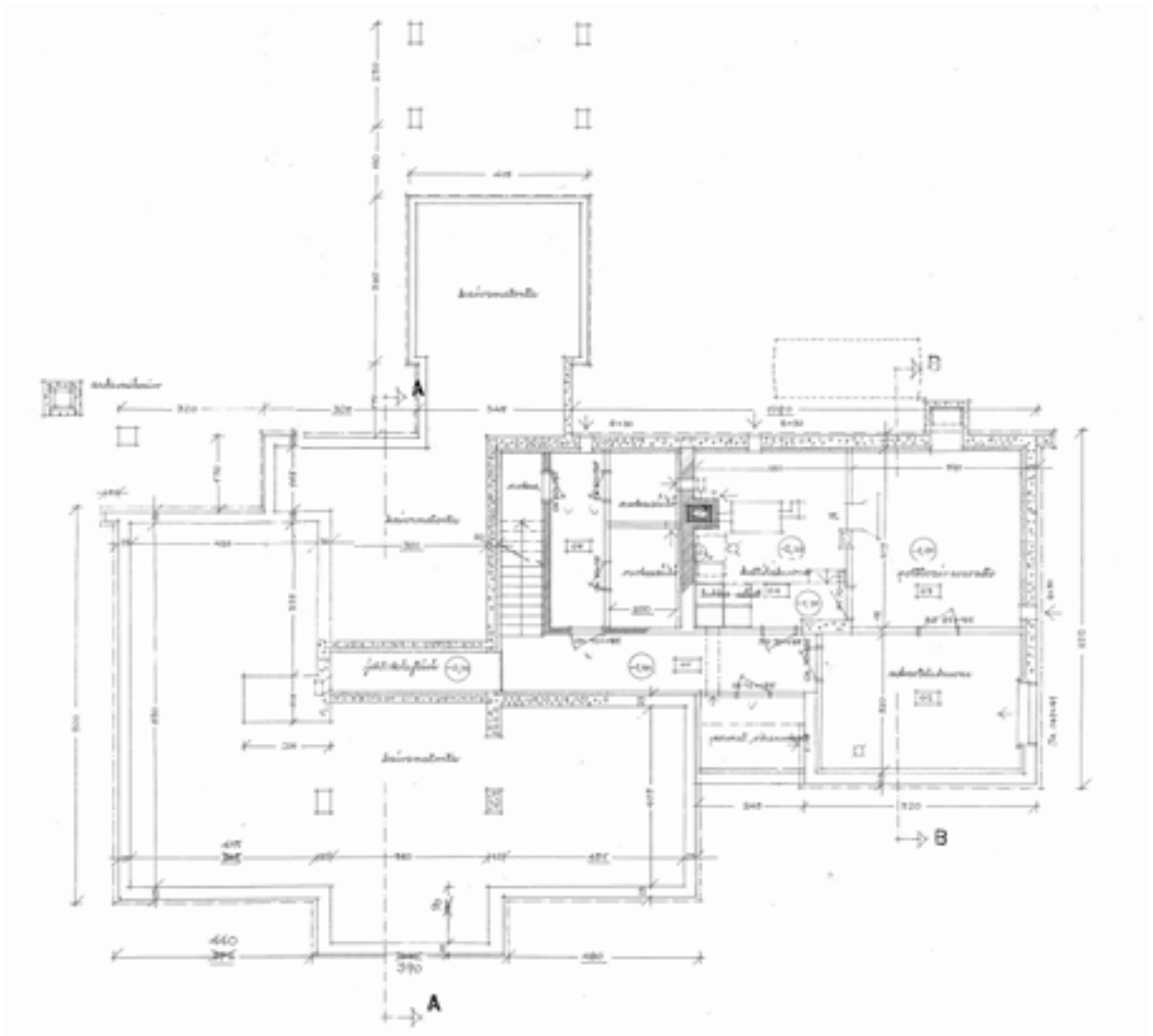
↑↑ Liuskekivillä verhottu kuisti, jonka tolpat ovat pyöreitä hirssiä. Arkkitehtuurimuseo.

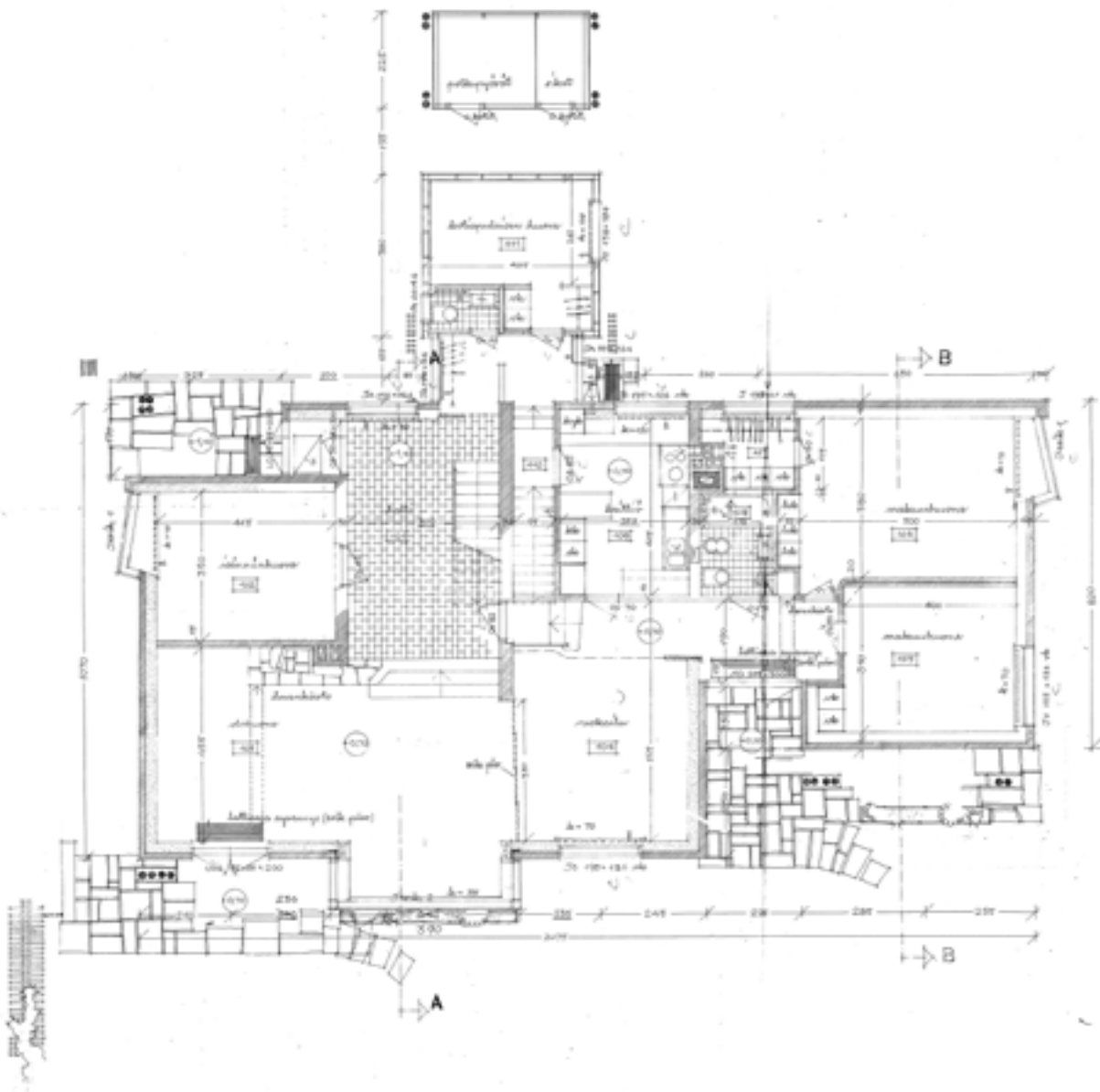
↑ Puutarha liittyy johtajan huvilaan oleellisella tavalla. Arkkitehtuurimuseo.

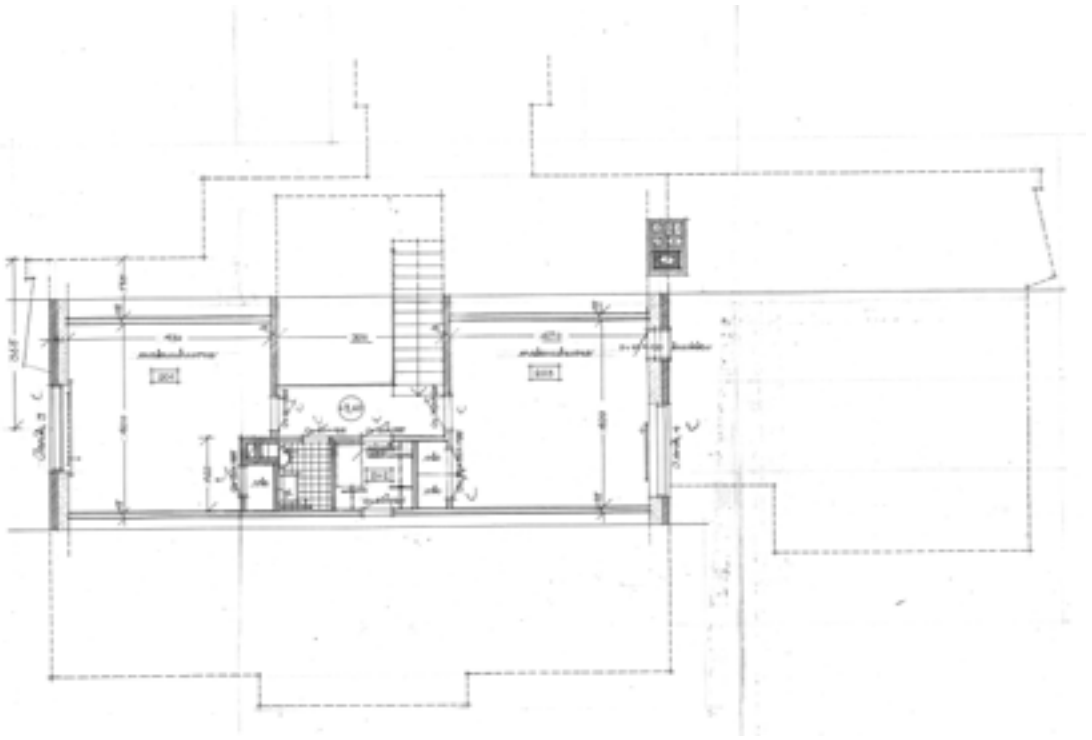
↑ Ervin asemapiirroksessa näkyy vielä vanha kanala ja 1816 valmistunut luhti. Puutarha on nykyistä laajempi. Arkkitehtuurimuseo.

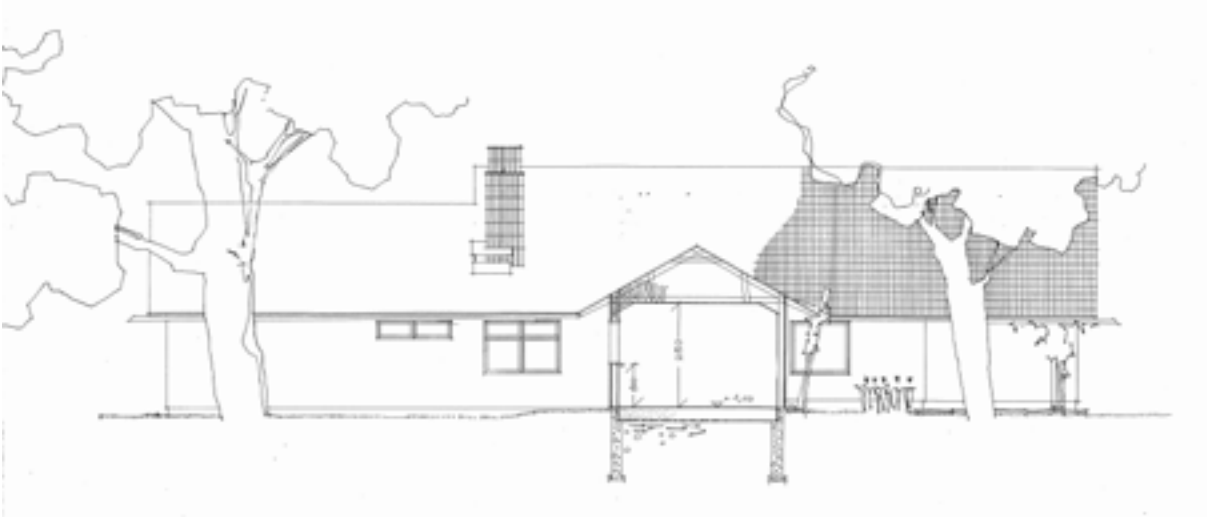
↑ Kellarikerros. Arkkitehtuurimuseo.

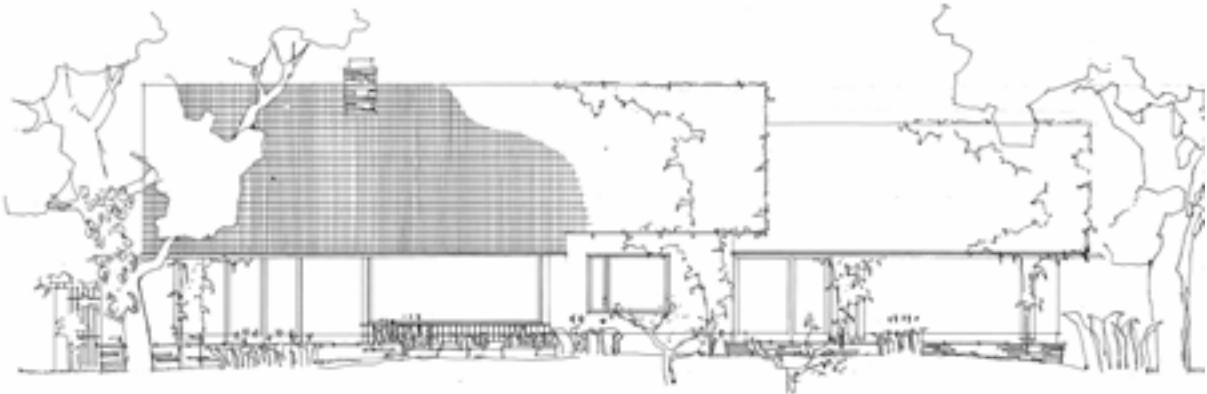
↑ 1. kerros. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Ullakkokerros. Arkkitehtuurimuseo.

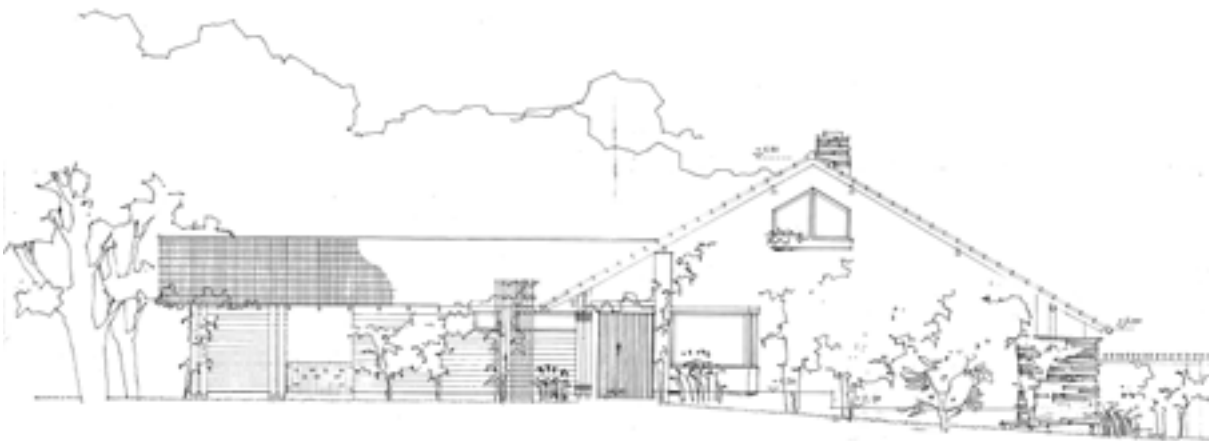
↑ Julkisivu koilliseen. Arkkitehtuurimuseo.

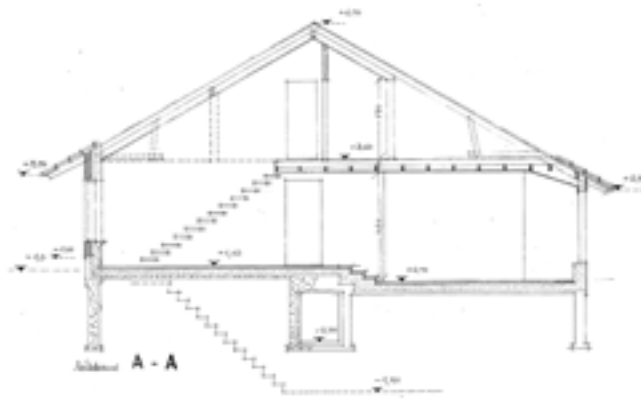
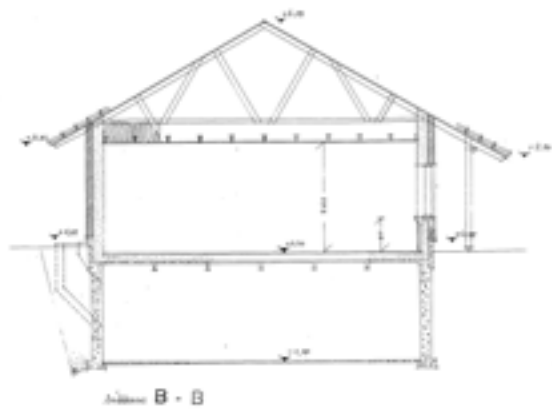
↑ Julkisivu lounaaseen. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Julkisivu kaakkoon. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Julkisivu luoteeseen. Arkkitehtuurimuseo.

↑ Leikkaukset. Arkkitehtuurimuseo.

3.4 Muutokset

Vielä 1980-luvulla johtajan asuintalo oli tilanhoitajan asuntona ja osittain neuvottelutiloina. Pian se otettiin käyttöön kokonaan toimistoina. Vuonna 2004 suoritettiin käyttötarkoituksen edellyttämiä taloteknisiä peruskorjauksia. Rakennuksen alkuperäinen painovoimainen ilmastointijärjestelmä muutettiin koneelliseksi.

Rakennukseen asennettiin koneellinen ilmanvaihto 2004. Vanha lämpöpiippu purettiin, samoin vanha vanha lattiakaivo. Ilmanvaihtokonehuoneeseen eli entiseen vaatehuoneeseen asennettiin ilmanvaihtosäleikkö ikkunan paikalle. Taloon asennettiin uusia tehdasvalmisteisia sisäovia. Varasto muutettiin tekniseksi tilaksi ja kylpyhuone wc:ksi.

Ullakkokerroksen toimistohuoneisiin asennettiin ulkoseinille ilmanvaihdon lattiakotelot. Painovoimaisen ilmanvaihdon kanavat tukittiin. Uuden ilmanvaihdon jäteilma johdettiin ulos puretun piipun kohdalle tehdystä rakenteesta. Suuri osa uusista ilmanvaihtokanavista jätettiin toimistotiloissa näkyviin. Aulan ja olohuoneen alakatot uusittiin.

Myös sähköistys uusittiin 2004. Uudet sähköasennukset on asennettiin pintaan ja kouruihin. Rakennus on liitetty sähkölaitoksen pienjänniteverkkoon. Rakennuksessa työskennelleen Jorma Hellsténin mukaan olohuoneen istutuslaatikon vesilämmitysputket menivät rikki joitakin vuosia sitten ja alapohjan eristeet kastuivat. Tutkimusajankohtana rakennus oli käyttökiellossa.

4. Nykytilan inventointi

4.1 Julkisivut ja rakennus ulkoa

RAKENNUSOSA	SÄILYNEISYYS
Sokkelin edusta	Sokkelin edustalla on rakennuksen koillispuolella ja sivusiiven kohdalla pyöreistä mukulakivistä ladottu vyöhyke. Tällä kohdalla rakennukseen on todennäköisesti asennettu salaojitus jälkeensä. Keittiön kohdalla on nähtävissä myös patolevy.
Sokkeli	Maalaamaton betonipinta, kulmaerkerin kohdalla liuskekiviverhous. Eteläpään kuistin julkisivussa on liuskekivilatomusta. Kaakkoisjulkisivun sokkeli on porrastettu.
Julkisivut	Pääsiivessä on rapattu ja kalkittu rappaus, jossa on vaakasuuntaiset vedot. Rappaus vaikuttaa alkuperäiseltä. Se on sokkelia ulompänä. Sivusiivessä on alkuperäinen puolipontattu vaakaverhous, jonka kulmat on leikattu jiiriin. Sivuosan julkisivureliefi on hyvin litteä ja kevyt. Ikkunankarmit on asennettu lähelle julkisivupintaa.
Katto	Kattotuolit ovat puuta ja harjan piikkisuuntaisia, paitsi aulan kohdalla. Vastaava detalji on sivusiiven kulkukäytävällä. Katemateriaali on sementtitiiltä. Tiilikate räystääselpeineen on uusittu. Riippukouru ja syöksytorvet on uusittu.
Piiput	Pääharjan piippu on muutettu poistoilmakoneen maskiksi ja pellitetty punaisella pellillä. Pellitys on uusittu.
Ikkunat	Ikkunat ovat kaksilaisia, alkuperäisiä puuikkunoita. Päärakennuksen päätiloissa on kupariset vesipellit. Arkisemmissä tiloissa on maalatut pellitykset.
Ovet	Pääovi on alkuperäinen, petsattu mäntypuinen lasikehysovi. Muut ulko-ovet ovat yksinkertaisempia mäntypuisia, lakattuja ovia.
Kuistit	Rakennuksessa on kolme kuistia: pääsisäänkäynnin yhteydessä sekä rakennuksen etelä- ja pohjoisnurkassa. Kaikkiin kuisteihin liittyy japanilaisvaikutteisia tolppia tai palkkeja sekä näiden liitoksia. Palkit ja tolpat on maalattu vihreiksi. Ne ovat alun perin olleet todennäköisesti puun värisiä. Kuistien lattiat ovat liuskekivin verhottuja. Eteläiselle kuistille johtavat puutarhasta liuskekiviportaat.
Kantavat pystyrakenteet	Päärungon ulkoseinät on muurattu punatiilestä. Sivusiipi on soiorakenteinen.
Kantavat vaakarakenteet	Alapohja ja kellarin sekä ensimmäisen kerroksen välinen välipohja ovat teräsbetonirakenteisia. Ylempi välipohja on mahdollisesti puuta, ja yläpohja on puurakenteinen.

↑ Johtajan asuinrakennus nähtynä tulosuunnasta eli koillisesta. Etualalla vasemmalla näkyy taloussiipi.

← Japanilaisvaikuttainen pääsisäänkäynnin tolppien ja palkkien liitos on sidottu koristeeksi taipuisilla pensaanvarsilla.

↑ Rakennuksen luoteisjulkisivu parkkipaikan suuntaan.

→ Sisäänkäynnin oikealla puolella on vino erkkeri, jossa näkyy kupariset vesipellit. Kuvassa taustalla näkyy toisen kerroksen ikkuna.

↑ Johtajan asuinrakennus nähtynä puutarhasta käsin lounaasta.

← Pihanpuoleisella kuistilla on todennäköisesti alkuperäinen, ergonomisesti muotoiltu puupenkki. Kuistin lattia on verhottu liuskekivellä ja myös tällä kuistilla on japanilaishenkisiä tolppa-aiheita.

↑↑ Etelänurkan kuistilla on neljän tolpan ryhmä.

↑ Myös rakennuksen kaakkoispäädyssä on vino erkkeri. Sokkelissa näkyy kellarikerroksen ikkuna. Rakennuksen päädyssä näkyy myös rappaukseen sovitettuja saviputkista tehtyjä ullakon raitisilmakanavia, jotka ovat rakennusajankohdalle tyypillisiä.

↑↑ Pääsiiven ja taloussiiven väliin jää suojaisempi piha. Keittiön ikkunan vasemmalle puolelle on asennettu raittiinilman sisäänotto.

↑ Rakennus puutarhoineen nähtynä koillisesta.

↑ Sivusiiven vaakalaidoitettu julkisivu on puolipontattu. Laudat ovat jiirissä rakennuksen ulkokulmissa.

← Sivusiivessä on lämmin osa, jossa on sijainnut palvelijan huone ja kylä varasto. Näiden välissä on porttikäytävä, jonka kattomuoto seuraa lappeen muotoa. Välikön maanvainen lattia on kivetty.

4.2 Sisätilat

RAKENNUSOSA	SÄILYNEISYYS
Lattia	Päätiloissa alkuperäinen lattia pääosin säilynyt: lakattu mäntylauta, leveys 95 mm. Kulmaerkkerissä on lasitettu punasaviklinkkeri (Höganäs tai vastaava), joka on todennäköisesti alkuperäinen. Muissa huoneissa on käytetty alunperin linoleumia, joka on uusittu.
Seinät	Aulan molemmin puolin on kantava tiiliseinä. Alkuperäisestä pintakäsittelystä ei ole tietoa. Makuuhuoneissa on ollut tapetti, joka on poistettu, seinä vahvistettu lasikuitukankaalla ja maalattu (2004).
Kattolista	Kattolista ei ole.
Katto	Olohuoneessa on valkoiseksi maalattu alakatto, joka ei ole alkuperäinen. Alakatto on lisätty, kun rakennukseen on asennettu koneellinen ilmanvaihto.
Ovet	Rakennuksen alkuperäiset sisäovet ovat pääosin laakaovia ja ne ovat säilyneet. Vuorilistat ovat suorakulmaisia, yksinkertaisia puulistoja.
Ikkunat	Rakennuksessa on alkuperäiset puuikkunat. Ikkunoiden puitejako vaihtelee.
Porras	Toiseen keerokseen johtava puuporras, jossa on teräksinen pinnakaide, on alkuperäinen. Aulasta olohuoneeseen johtavat puuportaat on uusittu.
Takka	Rakennuksessa on alkuperäinen avotakka olohuoneessa.
LVI-kalusteet	Alkuperäiset patterit, joita on paljon jäljellä, ovat ripapattereita.
Sähköasennukset	Kun rakennus on muutettu toimistoksi, huoneisiin on tehty sähköasennuksia pintaan asennettuihin kouruihin.

↑↑ Aulasta toiseen kerrokseen johtavan portaan käsijohde on putkirakenteinen. Putken ympärille on punottu nahkaremmiä.

↑↗ Toiseen kerrokseen johtava porras on lakattua mäntyä. Askelelementit on lovettu reisilankkuihin. Moderni, siro pinnakai-de kiinnittyy kunkin askelman alalaitaan. Teräsputkikaide korostaa portaan avointa luonnetta.

↑ Näkymä olohuoneesta kohti aulaa ja portaita. Portaat ovat kevyet ja läpinäkyvät, vaikka ne on tehty perinteisestä materiaalista, puusta. Avotakan muotokieli on koristeellinen. Takan alaosa on verhottu liuskekevillä.

← Näkymä aulasta kohti olohuonetta.

← Olohuoneen katto on uusittu, kun taloon on asennettu koneellinen ilmanvaihto. Alkuperäinen kattopinta on korkeammalla. Kulmaerikkeen kasvikaikalo on peitetty.

← Olohuoneesta aulaan johtavat portaat on uusittu.

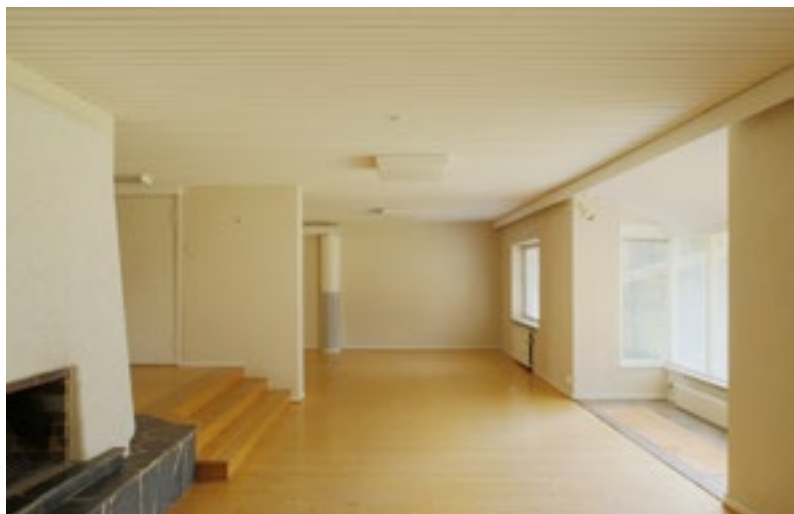
- Toisen kerroksen kaakkoisen asuinhuoneen ikkuna mukailee katon lapetta ja on vapaa-
muotoinen.

- Sisäänkäynnin oikealla puolella on työhuone, josta on näkymä tulosuuntaan. Huoneessa on vinokulmainen erkkeri, jonka suuri ikkunapenkki on mosaiikkibetonia. Keskeisten tilojen ikkunapenkit ovat mosaiikkibetonia, arkisempien tilojen ikkunapenkit ovat maalattuja.

- Näkymä olohuoneen poikki.

↑↑ Keittiössä on säilynyt alkuperäinen heiluri-ovi, jossa näkyy pieni, pyöreä, aikakaudelleen tyyppinen vedin. Rakennukseen on asennettu koneellinen ilmanvaihto.

↑ Rakennuksessa on täyskorkea kellari, johon johtaa sisäporras. Kellarin lattialla on laaja kosteusvaurio ja kellarin lattiapinnat sekä seinien alaosat ovat rapautuneita.

← Kellarissa on alkuperäinen, jäähdytyslaitteistolla varustettu, viemäroity varasto.

5. Yhteenveto

OMINAISPIIRTEET

JULKISIVUT

- Vaakasuuntaan vedetty, voimakaskuviainen alkupe-
räinen rappaus
- Sementtitiilillä verhottu, hallitseva katto ja matalat
räystäät
- Japanilaishenkiset tolpat ja palkit juurista tehtyine
koristeellisine sidoksineen terasseilla
- Kiviosan ja puuosan välinen hierarkia
- Liuskekiviverhoukset
- Savitiiliset ilmastointikanavat
- Rikas ikkunajärjestelmä ja erikoispiirustukseen pe-
rustuva pääovi

SISÄTILAT

- Sisätilojen virtaavuus ja läpinäkyvyys
- Tasoerot
- Sisä- ja ulkotilan suhde, jota on korostettu materiaa-
livalinnoilla ja näkymillä
- Yksinkertainen ja luonnonläheinen materiaalimaa-
ilma
- Huoneiden ja materiaalien välinen hierarkia
- Olohuoneen suuri ikkuna, jonka edessä on istutuslal-
las kasveja varten
- Puurakenteinen pääporras teräksisine kaideraken-
teineen ja punottuine käsijohteineen

SÄILYNEISYYS

- Julkisivut ovat kokonaisuutena ovat säilyneet hyvin.
Sisätilojen tilahahmot ovat säilyneet hyvin. Lattioi-
den lautapinnat ovat säilyneet. Keskeiset täydentävät
rakenteet, kuten aulan porras, olohuoneen takka ja
kulmaerikkeen istutuslaatikko ovat säilyneet. Sisäti-
lojen osalta suurimman muutoksen on aiheuttanut
rakennukseen asennettu koneellinen ilmastointi.
Sen seurauksena olohuoneen ja aulan alakatto on
uusittu ja huoneisiin on asennettu tuloilmalaitteita.

ARVOT

- Aarne Ervin huviloista tunnetaan parhaiten hä-
nen oma talonsa, joka on valmistunut 1950.
Meurman-talo on sen edeltäjä. Ervi on suunnitellut
suuren määrän yksityistaloja, joita ei toistaiseksi ole
tutkittu.
- Meurman-talolla on hierarkisesti tärkeä rooli osana
koetilan rakennuskantaa. Talo liittyy tilan keskei-
seen, historialliseen pihapiiriin, jossa on eri ikäistä
rakennuskantaa.
- Johtajan talo rakennettiin säännöstelyn aikana –
vanhan rakennuksen rakennusosien hyödyntäminen
käy ilmi rakennusselityksestä konkreettisella tavalla.
- Rakennus edustaa modernin ja perinteisen raken-
nustavan rajankäyntiä Ervin arkkitehtuurissa. Sen
aiheissa toistuvat Erville ominaiset teemat.

Lähteet

LÄHTEET

Arkkitehtuurimuseon arkisto

Valokuvat

Piirustukset

Työselitys

Arkkitehtuurimuseon jälleenrakennuskautta esittelevä tietopaketti museon verkkosivuilla: <https://www.mfa.fi/kokoelmat/tietopaketit/jalleenrakennuskausi/>

[Haettu 1.5.2020]

Arkkitehtuurimuseon arkkitehti-monografiat: <https://www.mfa.fi/kokoelmat/arkkitehdit/aarne-ervi/>

[Haettu 12.4.2020]

Arkkitehtitoimisto HNP Heikinheimo-Niskanen-Pietilä (vuodesta 2003 alkaen Ark-byroo Oy), 2000. Voimatalo. Rakennushistoriallinen selvitys ja inventointi. Fortum Oy:n tilaama konsulttityö.

Ervi, Aarne, 1951. Yksityistalo Aarne Ervi, Kuusisaari, Helsinki. *Arkkitehti* 11–12/1951, 145–162.

Lahti, Juhana, 2006. Arkkitehti Aarne Ervin moderni kaupunkisuunnittelu pääkaupunkiseudulla : suomalaisen suurkaupungin kaavoitusta toisen maailmansodan jälkeen. HY: väitöstutkimus. Helsinki: HY.

Museoviraston kaupunkisuunnittelun uranuurtajia esittelevä sivusto: https://www.museovirasto.fi/uploads/Kulttuuriymparisto/Kaupungistuminen_kasvun_kaavoitus_ja_asumisen_alueet/Kaupunkisuunnittelun_uranuurtajia_opettajia_ja_vaikuttajia.pdf

[Haettu 1.5.2020]

Kamarikorjaamon blogi 26.4.2014. Facebook: <https://www.facebook.com/kamarikorjaamo/photos/a.638088649551945/817661154928026/?type=1&theater>

[Haettu 1.5.2020]

Säkö, Jaakko, 1997. Meurman, Olavi. Kansallisbiografia-verkkójulkaisu. *Studia Biographica* 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997–

Julkaisun pysyvä tunniste URN:NBN:fi-fe20051410; artikkelin pysyvä tunniste: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:sks-kbg-007407>

[Haettu 13.4.2020]

Waris, Harry, 1971. Mauri Olavi Meurman. Suomalaisen tiedeakatemian esitelmät ja pöytäkirjat 1970. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Kirjapaino Oy.

Ympäristöministeriön sivusto, jolla esitellään Aarne Ervin suunnittelemaa Oulujoen voimalaitosten arkkitehtuuria. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Ervi_Oulujoella

[Haettu 13.4.2020]

